

Incendis de Rasquera i de l'Empordà

CLIMENT FERRE, JAVIER PÉREZ I GUILLEM ARGELICH

Enginyers de forest a les Terres de l'Ebre

Aquests últims mesos ens hem tornat a adonar de la realitat dels nostres boscos. Dos grans incendis forestals (GIF) han cremat més de 15.000 hectàrees, gairebé la meitat del Parc Natural del Ports. Aquests successos han obert un debat a la societat catalana, i les persones que ens dediquem a la gestió forestal i a la prevenció i extinció d'incendis celebrem que s'obri aquest debat i ens afegim a aportar la nostra visió tècnica i també humana.

D'una banda, la reacció de la ciutadania ha estat obrir diferents vies de solidaritat empeses per un sentiment lloable d'estima cap a un paisatge i uns ecosistemes que han deixat de ser el que eren. La raixa. La població s'ha mobilitzat i ha respost a les crides d'ajuda. Això destaca una voluntat de no deixar de costat el 60% del nostre territori, però amb la raixa hem de fer confluïr el seny.

Som una societat que ha perdut molta cultura i molta saviesa acumulada al llarg de segles de proves i d'errors. No entenem que vivim amb un clima, el mediterrani, que crema periòdicament. Nosaltres, les persones, ho hem oblidat, però la natura no. Les espècies d'arbres i arbustos mediterrànies estan adaptades als incendis, i fins i tot n'hi ha que s'ajuden del foc per reproduir-se, com el pi blanc. Hem oblidat que els nostres avis i àvies utilitzaven el foc sistemàticament per mantenir les pastures i per fer que l'herba creixés amb més força i vigor. Per a aquella gent i per als qui els van precedir, el foc era una eina més de treball del camp, com ho és ara una aixada o un tractor.

La nostra societat ha canviat i el nostre territori també. L'abandonament dels camps d'oliveres, ametllers, vinyes i sembrats han donat pas a hectàrees i hectàrees de boscos descontrolats arreu dels nostres pobles i comarques. I no cal dir els nostres pastors i, amb ells, els nostres ramats de cabres, ovelles, vaques i cavalls. I què podem fer a partir d'ara? La resposta té moltes cares i necessiten complementar-se si volem tenir èxit.

Hem d'entendre que hi ha focs que s'han de deixar cremar de manera controlada i supervisada per la unitat d'experts del GRAF (Grup d'Actuacions Forestals), un grup dins dels Bombers que són una referència a l'Estat i Europa. Els GRAF són els professionals que més coneixen els nostres focs actuals, però també com eren els focs del passat i com seran els del futur.

L'extinció dels incendis ha de continuar sent molt important però no pot ser pràcticament l'única opció. Quan el foc crema de manera descontrolada o quan estan en perill el patrimoni o les vides humanes, els equips d'extinció de la Generalitat, que cada cop són més efectius, han d'actuar. Però hem de tenir clar que, amb la gestió actual, el que no crema avui fàcilment cremarà demà.

Les repoblacions no són la primera acció a fer davant d'un incendi, ans al contrari, és l'última. Durant el franquisme es van fer repoblacions massives, sense massa sentit. La vegetació mediterrània està adaptada a aquests successos i en poc més de dos mesos el coscoll rebrotarà, tal com ho està fent a Cardó, els primers pins començaran a treure el cap i les carrasques rebrotaran des de la soca. No més als llocs on hi havia massa arbrada i passats dos anys, si no ha crescut cap arbre, es pot plantejar la repoblació.

De res serveix planificar i ordenar els nostres boscos si no executem el que s'ha planificat. La Generalitat té les competències en prevenció i extinció d'incendis i

L'extinció ha de seguir sent important, però no pot ser pràcticament l'única opció

per això, des de l'any 2002, hi ha una línia d'ajuts a ajuntaments, ADF (agrupacions de defensa forestal) i propietaris privats per realitzar actuacions de gestió forestal i de prevenció i extinció d'incendis. Els diners destinats a aquestes

actuacions són del tot insuficients, ja que dels 24.000 milions d'euros del pressupost de la Generalitat no més de 40 milions es dediquen a prevenció i extinció d'incendis, i d'aquests, només 506 milions són per a actuacions com punts d'aigua per a l'extinció d'incendis o la millora de vials per als vehicles dels Bombers. Tot i això, si aquestes actuacions no van acompanyades d'un manteniment, en pocs anys queden obsoletes i inutilitzades.

Cal recuperar l'activitat agrícola i, sobretot, la ramaderia extensiva, la de la pastura del bosc i de prats. Els herbívors (ovelles, cabres, cavalls o vaques) són uns grans aliats en la prevenció d'incendis. Però la manca de perspectiva econòmica i la injusta mala imatge associada al món del pastor ha fet minvar dràsticament la pre-

sència de ramats als nostres boscos. Però experiències com les de la Diputació de Barcelona o el govern d'Andalusia demostren que l'aliança entre els ramats i els tècnics dona resultats molt bons.

Per últim, la biomassa. Al voltant de la biomassa comença a estendre's un debat interessant però amb clars i ombres. Ben gestionada, la biomassa pot ser una oportunitat per matar molts moixons d'un sol tret, però mal conduïda, podem tornar a caure en errors del passat. Si agafem el bon camí, tenim als boscos un recurs natural i estratègic.

Si, per un cantó, les administracions, les empreses i els particulars comencen a fer passos endavant amb la implantació de petites calderes de biomassa i, per l'altre, petites empreses del territori comencen a extreure biomassa dels nostres boscos d'una manera sostenible (no treure més del que el bosc produeix), crearem llocs de treball al territori, consumirem la nostra pròpia energia, deixant de dependre dels combustibles que importem, i posarem en valor uns boscos que ocupen el 60% del nostre territori.

Però si caiem en l'error de crear grans calderes i portar biomassa al millor preu, tornarem a veure com els ports s'omplen de vaixells amb biomassa d'Amèrica del Sud o Àsia, les empreses del territori no podran competir amb les grans multinacionals de l'energia i els nostres boscos seguiran acumulant quantitats ingents de combustible esperant el proper incendi.

Per tant, demanem a la població que atengui les propostes dels professionals del món forestal i que en els espais de debat que es puguin crear la veu tècnica tinga el seu espai. Alhora, demanem a les administracions competents que canvien la seua política forestal.